

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bfv.I.494/2020/6.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Feleky István a tanács elnöke, Dr. Domonyai Alexa előadó bíró,
Dr. Gimesi Ágnes bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2020. július 14.
Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmény
Terhelt(ek): I.rendű vádlott neve
Első fok: Székesfehérvári Járásbíróság 10.B.437/2019/7. ítélet, 2020. február 10.
előkészítő ülés
Másodfok: -
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: Fejér Megyei Főügyészség
Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben a Fejér Megyei Főügyészség által a terhelt javára előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Székesfehérvári Járásbíróság 10.B.437/2019/7. számú ítéletét megváltoztatja:

a terheltet 540 napi tétel pénzbüntetésre ítéli.

Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Székesfehérvári Járásbíróság a 2020. február 10. napján tartott előkészítő ülésen meghozott, kihirdetett és fellebbezés hiányában aznap jogerős 10.B.437/2019/7. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] és 1 rendbeli csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés b) pont].
- [2] Ezért öt - halmazati büntetésül - 312 óra fizikai munkakörben ledolgozandó közérdekű munkára és 600 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 600.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett továbbá a büntetések esetleges átváltoztatásáról, vagyonelkobzásról, a polgári jogi igényről, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

- [3] **II.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Fejér Megyei Főügyészség BF.118/2020/1. számon terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a terhelt javára a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 649. § (1) bekezdés b) pont II. fordulat ba) alpontját megjelölve: a pénzbüntetés napi tételei törvénysértő száma miatt, annak 540 napban meghatározása és az így megállapított végösszegnek megfelelő tíz havi részletfizetés engedélyezése érdekében.
- [4] A felülvizsgálati indítvány indoka szerint az előkészítő ülésen az ügyész a büntetés konkrét mértékére indítvány tett 312 óra közérdekű munka és 600 nap/1.000 forint pénzbüntetés kiszabására.
- [5] Ugyanakkor a pénzbüntetés napi tételeinek legnagyobb mértéke ötszáznegyven [Btk. 50. § (3) bekezdés], így a meghatározott napi tételek száma törvénysértő.
- [6] A Legfőbb Ügyészség a BF.533/2020/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt módosítással tartotta fenn.
- [7] A Be. 502. § (1) bekezdése alapján az ügyész legkésőbb a vád lényegének ismertetést követően tehet indítványt a büntetés vagy intézkedés mértékére, illetve tartamára is arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri.
- [8] A mértékes indítvány előterjesztésekor a szankció nemét és mértékét a Btk.-ban meghatározott törvényi keretek között, az általános szabályok szerint kell meghatározni.
- [9] A Be. 504. § (5) bekezdésében foglaltak alapján, a vádlott kihallgatását követően az ügyész felszólalhat, ekkor azonban már nem tehet a büntetés vagy intézkedés mértékére, illetve tartamára indítványt.
- [10] Mindezek alapján az ügyész által az előkészítő ülésen, a vádirat lényegének ismertetését követően 600.000 ezer forint pénzbüntetés kiszabására irányuló indítványa, a napi tételszám és az egy napi tétel összegének megjelölése nélkül a Btk. 50. § (3) bekezdésében foglaltaknak nem felel meg, mértékes indítványnak nem tekintendő.
- [11] A Legfőbb Ügyészség a megtámadott határozat tanácsülésen történő megváltoztatásával a pénzbüntetés napi tételszámának törvényes mértékű megállapítását, egyebekben „helybenhagyást” indítványozott.
- [12] A terhelt és védője nem tett észrevételt.
- [13] **III.** A Fejér Megyei Főügyészség - Legfőbb Ügyészség által véglegesített - felülvizsgálati indítványa alapos.
- [14] 1. A felülvizsgálati indítvány szerint törvénysértő az előkészítő ülésen hozott jogerős ítélettel kiszabott pénzbüntetés napi tételeinek száma.
- [15] Ha az előkészítő ülés megtartásának nincs akadálya, az előkészítő ülés megkezdése után a bíróság felhívására az ügyész ismerteti a vád lényegét, megjelöli a vádat alátámasztó bizonyítási eszközeit és indítványt tehet a büntetés vagy intézkedés mértékére, illetve tartamára is arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri [Be. 502. § (1) bekezdés].
- [16] Ha a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot az előkészítő ülésen fogadta el, nem szabhat ki hátrányosabb büntetést, illetve nem alkalmazhat hátrányosabb intézkedést, mint amelyet a vádirat, illetve az 502. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítvány tartalmaz [Be. 565. § (2) bekezdés].
- [17] A jelen ügybeli nem az az eset, amikor a Be. 565. § (2) bekezdésének szabályát megsértve a bíróság hátrányosabb büntetést szab ki az ügyész által indítványozottnál, s nincs is helye felülvizsgálatnak, mert e szabálysértés nem tartozik a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott, a felülvizsgálatot is megalapozó, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések közé (Bfv. I.8/2019/6.).
- [18] A Be. 565. § (2) bekezdésének megsértésével kiszabott hátrányosabb büntetés (intézkedés) - azzal, hogy ez nem azonos a fellebbezés kockázatának kizárására szolgáló súlyosítási tilalom megsértésével, hanem az annál szélesebb körű hátrányosabb döntés [Be. 10. § (3) bekezdés] tilalmának a megszegése - korrigálására pedig nem a felülvizsgálati, hanem a törvényességi

jogorvoslati eljárás (Be. XCII. Fejezet) szolgál (BH 2020.64., Kúria Bt.II.688/2019/5.). A hivatkozott ítélet ennek megfelelően mondta ki, hogy a hátrányosabb büntetés tilalmának megsértését jelenti, ha a bíróság az előkészítő ülésen hozott jogerős ítéletében az ügyészi indítványhoz képest annál hosszabb tartamú közúti járművezetéstől eltiltást szab ki.

- [19] A jelen ügyben a felülvizsgálati indítvány szerint fennálló törvénysértés merőben más természetű.
- [20] A felülvizsgálati indítvány a kiszabott pénzbüntetés napi tételeinek számát kifogásolta.
- [21] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság - a bűncselekmény minősítésén túl - a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulat ba) alpont].
- [22] A Kúria a jogerős ügydöntő határozatot - a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel - csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bekezdés].
- [23] A kiszabott büntetés akkor tekinthető törvénysértőnek, és esik felülvizsgálat alá, ha az - a minősítésén túl - a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239., BH 2005.337., BH 2016.264. II.).
- [24] A felülvizsgálatnak kétségtelenül vannak korlátai, melyek leegyszerűsítve úgy jelölhetők meg, hogy azok a kérdések, amelyek a bíróság jogerős határozatának meghozatala során bírói mérlegelésen alapultak, felülvizsgálat tárgyát nem képezhetik. Következésképpen a bírói mérlegelést, eltérést (pl. az enyhítéssel kiszabható szabadságvesztés törvényi minimum-tartamát lefelé átlépését) nem engedő ún. törvényi parancsoknak feltétlenül érvényesülniük kell.
- [25] A járásbíróság a terhelttel szemben nem az ügyész által a Be. 502. § (1) bekezdése szerint, hanem az ügyész által a felszólalása keretében [Be. 504. § (5) bekezdés] a közérdekű munka mellett indítványozott (600 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint) pénzbüntetést szabta ki.
- [26] A Legfőbb Ügyészség az előkészítő ülés szabályozását úgy értelmezte, hogy az ügyész „legkésőbb a vád lényegének ismertetését követően”, azaz a vádismertetéssel összekötöttén tehet ún. mértékes indítványt.
- [27] A Be. 502. § (1) bekezdése kétségtelenül egybeköti a vád lényegének ismertetését és az ún. mértékes indítvány megtételének lehetőségét, s az utóbbit az ügyész a bűncselekmény elkövetése beismerése esetére közölheti, így ahhoz képest előzetesnek kell lennie.
- [28] Ez nyilvánvalóan azért van így, hogy a terhelt az ún. mértékes indítvány ismeretében döntsön a bűnösség beismeréséről és a tárgyaláshoz való jogának lemondásáról.
- [29] A Be. törvényjavaslatának indoklásából: „Az előkészítő ülésen az ügyész ismerteti a vád lényegét, megjelöli a vádat alátámasztó bizonyítási eszközöket, egyúttal előterjesztheti a büntetés vagy intézkedés nemére és tartamára, illetve mértékére irányuló indítványát arra az esetre, ha a vádlott az előkészítő ülésen beismeri a bűnösségét. A büntetőjogi szankcióra irányuló ügyészi indítvány az eljárásnak nem kötelező kelléke, ezért annak elmaradása nem akadályozza az ügy előkészítő ülésen történő elintézését. Az ügyészi indítvány hiányának egyetlen következménye az, hogy vádlotti beismerés esetén az ügyészség elesik annak lehetőségétől, hogy a döntés meghozatala előtt törvényes módon befolyásolja a bíróság büntetéskiszabási tevékenységét.”
- [30] A Legfőbb Ügyészség álláspontja helytálló: az ügyész azért, hogy az ún. mértékes indítványt nem a vádismertetésével egybekötöttén, vagyis előzetesen, hanem a felszólalás keretében terjesztett elő, csupán a bíróság büntetéskiszabási tevékenységének befolyásolásától esett el.
- [31] A felszólalás a tárgyalási perbeszéd előkészítő üléshez igazított megnevezése. A büntetés kiszabására tett indítvány sorsa tehát az általános szabályok szerint alakul, önmagában nem köti a bíróságot az indítványozott felső határában sem.
- [32] A jelen ügyben a Btk. - a bűncselekmény minősítésén túli - más szabálya sérült.

- [33] A pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel [Btk. 50. § (3) bekezdés 1. mondat].
- [34] A pénzbüntetés alsó tétele alatt és felső tétele felett kiszabott büntetés egyaránt törvénysértő, függetlenül attól, hogy egyetlen bűncselekményről vagy több bűncselekményről (bűnhalmazatról) van szó.
- [35] Ezzel szemben a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével határozta meg a pénzbüntetés napi tételeinek számát.
- [36] Az ügyész indítványa nyomán a bíróság egyszerűen elvethette a pénzbüntetés napi tételeinek számát maximáló rendelkezést.
- [37] Avagy abban gondolkodott, hogy halmazati büntetéssel a pénzbüntetés napi tételeinek száma a felével emelkedhet. Ez azonban nincs így.
- [38] Bűnhalmazat esetén egy büntetést kell kiszabni [Btk. 81. § (1) bekezdés]. A halmazati büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni [Btk. 81. § (2) bekezdés].
- [39] Ez a két rendelkezés vonatkozik bármely büntetési nemre, így pl. a pénzbüntetésre is. Azonban kizárólag a szabadságvesztésre érvényesül a Btk. 81. § (3) bekezdésének kerettágító rendelkezése, ellenben ilyen rendelkezés más büntetési nemre nincs.
- [40] Ennélfogva bűnhalmazat miatt más büntetési nem esetében is halmazati büntetést kell kiszabni, viszont azok büntetési tételének felső határa nem léphető át.
- [41] Következésképpen törvénysértő - a jelen ügyben halmazati büntetésül - kiszabott pénzbüntetés 600 napi tétel, mivel az átlépte a törvényben megszabott felső határt.
- [42] 2. A bíróság mulasztott, midőn az ügyészt nem figyelmeztette, hogy az indítványozott pénzbüntetés napi tételeinek száma törvénysértő. A védő részéről ilyen észrevétel elvárható, mert védelem érdekében jár el. A jogbiztonság nem parttalan, s megköveteli, hogy a megsértett jogrend - ha arra van törvényes jogalap, s a jelen ügybeli esetre: van, és pedig felülvizsgálati eljárás lefolytatásával - helyreállításra kerüljön.
- [43] 3. A Kúria a hivatalból lefolytatott vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] alapján a felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértést [Be. 649. § (2) bekezdés] nem észlelt.

Az indítvány és a döntés közös elvi tartalma:

- [44] I. A pénzbüntetés napi tételének törvényben meghatározott felső határának (ötszáznegyven) túllépése (jelen esetben hatszáz) törvénysértő.

A döntés további elvi tartalma:

- [45] II. Az előkészítő ülés megtartásának nem akadály, ha az ügyész a vád ismertetésével egyidejűleg nem tesz előzetes ún. mértékes indítványt a büntetés kiszabására. A büntetés kiszabására a felszólalás keretében tett ügyészi indítványra az általános szabályok vonatkoznak, s nem érvényesül a hátrányosabb döntés tilalma sem.
- III. A halmazati büntetés Btk. 81. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezései valamennyi büntetési nemre vonatkoznak, míg a Btk. 81. § (3) bekezdése kizárólag a szabadságvesztés esetében enged felső kerettágítást, mivel ilyen rendelkezés más büntetési nemre nincs. Ezért a felső tétel felett kiszabott minden másnemű büntetés törvénysértő, függetlenül attól, hogy arra halmazati büntetesként került-e sor.

Záró rész

- [46] A kifejtettek értelmében a Kúria - a Be. 660. § (1) bekezdés fő szabálya alapján tanácsulésen, a Be. 656. § (1) bekezdés főszabálya szerinti összetételben eljárva - az ügyészségi felülvizsgálati indítványnak helyt adott, s a megtámadott határozatot megváltoztatva és a törvénynek megfelelő határozatot hozva a terheltet 540 napi tétel pénzbüntetésre ítélte [Be. 662. § (2) bekezdés b) pont].
- [47] A Kúria a napi tételek száma meghatározásánál figyelemmel volt arra, hogy a bíróság döntése az elvett felső törvényes mérték kimerítésére irányult.

- [48] Egyebekben a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta [Be. 662. § (1) bekezdés].
- [49] A részletfizetés engedélyezése megtörtént, újabb engedélyezés szükségtelen. A terheltnek a meghatározott határidőn belül mindaddig kell fizetnie a pénzbüntetést, amíg az - az 540 napi tétel és a törvényesen előírt egynapi összeg 1.000 forintjának szorzatával - eléri az 540.000 ezer forintot.
- [50] A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás szabályait az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A harmadfokú bíróság határozatával szemben viszont a Be. nem biztosítja a fellebbezés lehetőségét, ami kitűnik a Be. 458. § (3) bekezdéséből is, s attól eltérő rendelkezést a Be. XC. Fejezete sem tartalmaz. Az ítélet ellen tehát nincs helye fellebbezésnek. Felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata zárja ki. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Feleky István
a tanács elnöke

Dr. Domonyai Alexa s.k.
előadó bíró

Dr. Gimesi Ágnes s.k.
bíró